

Խանդակաթ սիրովն՝ որ զմեզ
 գգուեալ.
 Ճեպ հանգարտեցոյց՝ սիրտս մեր
 ճմլեալ,
 Վնեւով 'ի տան՝ բերկրութեամբ
 լցեալ:
 Փառք թագաւորին՝ ստրկամեծար,
 Խնամական գթովն՝ որ ստրուկս
 պատուեալ.
 Խոր ծերացեցոյս՝ արժանի արար,
 Համբուրել զԱ՛ջն՝ քեռորդւոյս
 զօծեալ,
 Լըօթեա առ Տէր՝ Հայր գորդ
 վական,
 Օ՛հ արժանասցուք՝ չքնաղ տեւ
 սութեանն.

Նստողին յաջմէ՝ Հօրն անեղական,
 Սխակ արմաւոյ՝ փիւնիկ գերարիւնան,
 Որ խրախոյս տայ մեզ՝ յանձան
 ձիւն այն,
 Եկայք Հօր իմոյ՝ ժառանգք օրհն
 նութեան,
 Փառք պատիւ նմա՝ այժմ և յաւի
 տեան,
 Կաւոյս կազմողին՝ Հօր իմաստու
 թեան.
 Սրբիաննոս վ.
 1871 Մարտ 23 Սահակի թուլ
 յերոսաղէմ ճանկեան
 Տիգրանկերտի:

ՀՐԱԺԵՇՏ ՊԱՆԴԻՏԻՆ

Ո՛ր, խանդ յիս բորբոքի այսօր, խանդ հայրենեան
 Որ 'ի սէր հայրենեաց զիմ սիրտ վառէ հայկեան,
 Եւ նոր իմն արդ խրախոյս՝ արծարծեալ յիս այսօր
 Հրաւէր կարգայ ահա, հէգ սրտիս հրատուչօր,
 Սրանալ 'ի Հայաստան
 Ողջունել զՀայաստան.

Ո՛հ, քանի յոյժ դառն է ընդ աստեղօք օտար
 Պանդխտին շնչել շունչ, և կալ անդ ընդ երկար,
 Երբնում արդ աւանիկ, յարեւ մեր վեհ քաջաց
 Աքք մեռան և հանգեան 'ի փառս հայ հայրենեաց,
 Երթալ 'ի Հայաստան
 Համբուրել զՀայաստան.

Ուստի արդ նիստ 'ի ձի՛ սրտիւ քաջ և ազատ
 Օայս ձեզ որոտամ Հայք, ահա քաց 'ի ճակատ,
 Չեզ, իմ սրտի հատոր, ո՛հ եղբարք իմ պանդուխտ
 Բարեան արդ կաջջիք դուք, զի այս է իմ սուրբ ուխտ,
 Վազել 'ի Հայաստան
 Ղրկել ո՛հ, զՀայաստան.

Ուխտ զոր ուխտեաց անձն իմ և սիրտ հէգ և թշուառ
 Սինչ նա էր ընդ եղբարցդ, յայդ 'ի լալեաց 'ի վայր,
 Եւ ձ ձեզ իմ երգոց ձայն, զոր ես երգէի միշտ,

Ո՞ր կող անկարեկիր ընդ հայրենեաց մեր միշտ :

Այլ գնալ 'ի Հայաստան

Սիրովն զՀայաստան :

Լըթամ գի հայրենեան արդ տուրե գիս հուր :

Սեր հայրենեաց փարիլ զաւերակօք տխուր :

Գնամ ես այսօր , ցօղել զպատեալ զիմ շրթունս

Յլփրատայն , յլըտստայն ագինաբուղիս յակունս :

Լըգել անդ զՀայաստան

() րհնել անդ զՀայաստան :

Գնամ յոյս 'ի սիրտ , տալ զիմ համբոյր անձկայրեաց

Օ աշխենս մեր արի հարց՝ ամփոփող ցուրտ շիրմաց ,

Ստայր եղկելոյս , զի այս խանդ սրտատուչոր :

Օնոյն առնէր և ձեզ , որպէս և ինձ այսօր :

Թուշիլ 'ի Հայաստան

Թաղիլ 'ի Հայաստան :

Այս է իմ աղաղակ , այս սրտիս և փափագ

Օ որ կաթոգին անձկայր 'ի վաղուց իմն հոգեակ :

Լըգնում 'ի սուրբ 'ի խաչ , երգնում 'ի ձեր ճակատ

Թէ յայնժամ հայրենիք մեր հէպ՝ լիցի աղատ :

Լըբ գնամք 'ի Հայաստան

Պինտ գրկել զՀայաստան :

Իսկ և ոտք իմ ձիոյս՝ երբ կոխեն զհարց մեր հող

Ուխտեմ , յերկիր անկեալ պագանել աչք 'ի ցօղ

Օ երկիր մեր հարց , զերկիր յոր և նոքա անկան ,

Լըկնի տուեալ և փառս՝ յիմահին գիրկ թռան :

Պուշելով . Հայաստան ,

() րհնեալ լեր յաւխտեան :

Իսկ թէ անդ որ օտար՝ 'ի հայրենին իմ հող

Սահ սպառնալ ժպրհեսցի , յիմ սիրտ քաջ ազդել դող ,

« Լնմիտ , որոտացից անդէն սրտիւ անահ ,

Լստ ինձ վասն հայրենեաց փրկութեան քաղցր է մահ :

Օ ի մեռանել միայն

Եկի 'ի Հայաստան :

Եւ մեռաց . . . այլ առիս չեւ հասեալ մահուն մութ

Լնէ՞ս արձակեցից 'ի թշնամին անգութ ,

Եւ հե՞ս սրտի օրհնից , առ Հայաստանն իմ մայր ,

Եւ խոնարհեալ զիմ գլուխ , հանգեաց գոհ յամս յամայր

Ի սուրբ ծոց մայրական

Իմ մօրն Հայաստան :

Լսաց , երիվարին ահա մորակ 'ի կուշտ

Սրացաւ , հայրենեաց 'ի ոէր մեռանել անշուշտ . . .

Սեռաւ նա , հայրենեաց եղեալ քաջ նահատակ ,

Այլ լերկնից յիւր չի գլուխ ընկարաւ փառաց պատկ :
Վանդի այս ետ մեզ յոյս
Փրկիչ մեր տէր (Յիսուս) :

Կարգիւ Տ. Սէնստիւն

Պարտիզանի :

Կ Ե Ց Ա Ր

Կեսար յիսուսն վեց տարուան մե-
ռաւ : Սինչև քառասուն և երկու տա-
րեկան հասակն քաղաքացիի կարգէն
չէր ելած , և սակայն իւր հանձարը կը
յայտնէր թէ խիթալի տիրապետութե
մը պիտի ձեռնարկէ : Տասն և չորս
տարուան մէջ աշխարհս նուաճեց .
բնաւ մարդ մը չը գերազանցեց զայն ,
տաղանդի , փառասիրութեան և բազ-
դի կողմանէ՝ ոչ մէկ զօրապետ չը
կրցաւ ազգեւ իւրին անձնուիրու-
թիւն մը իր վնասուողաց , որք այնչափ
սիրով վառուած էին անոր համար ,
որչափ իրենց նախնիքը երբեմն հա-
տարակապետութե համար՝ Վախնեսաց
քաջութեամբ մղվաններ կը բորբոքէր :

Ինչպէս բազդը՝ նոյնպէս բնու-
թիւնը ձեռնուող էր Կեսարին : Հա-
սակը բարձր էր , իր գոյնը պայծառ
սպիտակ , գլուխը ձուաձեւ , երե-
ւոր լեցուն եւ գունաւոր , աչքերը
սեւ և կայտառ և մարմինը բարձրու-
գեղ էր : Իւր կորովի կազմուածքը
դալիսատենդի քանի մը հարուածնե-
րով միայն այլալաւ էր : Իւր գնաց-
քը ծանր և վեհ և ձայնը ջինջ . իր
ամեն շարժմանց մէջ անհունական ջը-
նորհք մը կը փայլէր . թէպէտ այն-
չափ խիստ էր և անխոնջ աշխատա-
սէր , որչափ աներկիւղ վտանգի մէջ ,
բայց եւ այնպէս ոչ ոք անոր չափ
դէմքի պզտմանց եւ հեշտութեանց

սէր չէ ունեցած : Երբ ժեղի էր իրեն
հաճոյ երեւալ , ինչպէս հրամայել ,
միշտ փառաւոր հանդերձներ ունէր
վրան , նորք կերպաններ և սքանչե-
լի ծոպեր : Կա ելլնէր իր զարդուց
վրայ ամենէն գեղեցիկ մարգարիտնե-
րը և ամենապատուական քարերը :
Կը զարմանար մարդ անոր պալատի
մէջ գտնուած բազմաթիւ անդրինե-
րու և ամենէն երեւելի ճարտարա-
րուեստներու ձեռակերտաց վրայ :

Գերմանիոյ անտառներու մէջ ,
ինչպէս Եփրիկէի աւազներու մէջ , կը
տեսնուէր իր վրանին մէջ փայլուն
գարգ մը և կակուղ բազմոցներ . իր
տանը մէջ կը թագաւորէր խիստ կա-
նոնաւոր և խիստ մանրախոյզ բարե-
կարգութիւն : Իր տանը հազարա-
պետը շղթայի զարկաւ սեղանակցաց
իր կերածէն տարբեր հաց մատակա-
րարելուն համար :

Թէպէտ և Կեսար անձնատուր ե-
ղած էր կրից , բայց խնձորից չափաւ
զանցութիւնը իրեն անձանթ էր :
Կատոն կ'ըսէր անոր համար թէ՝ հա-
տարակապետութի մը կործանել ու-
զող մարդկանց մէջ , առաջին բարե-
խառն ու ժուժկալն ինքն էր : Գիւ-
մադրութեան չէր հանդուրժէր , սա-
կայն կատակի աչք կը գոցէր : Իր
միտքն հատու էր իր սրտն պէս : Տուն
կուտար շատ մը նոտարներու , (ինքը
կ'ըսէր և նաքա կը գրէին) , միտնե-
գամայն սոյլ և սոյլ լեզուներով : Վա-